



El Cerdà

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Al sector nord-est del terme municipal. Pla de Vilamajor
Emplaçament Ctra. de Navàs a Prats de Lluçanès (BV-4401), al km. 1,8 camí asfaltat direcció sud (camí del Pla de Vilamajor) uns 1.000 m.
Alçada: 363

Coordenades:

Latitud: 41.89037
Longitud: 1.89804
UTM Est (X): 408581
UTM Nord (Y): 4638191

Classificació

Número de fitxa 08018 - 220
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Pla General d'Ordenació Urbana del Municipi de Balsareny (PGOU). Article 133 (protecció de masies). Núm. 3: cal Sardans.
Data aprovació: dc., 27/11/1991 - 12:00
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08018A007000740000DU
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 08/12/2022 - 11:26

Descripció

Masia de dimensions mitjanes, probablement d'origen medieval, emplaçada al pla de Vilamajor. Tot i que es troba envoltada d'un important complex agropecuari, l'antic mas ha conservat bé els volums i la tipologia originaris. És una construcció de planta rectangular (amb planta baixa més un pis) que té adossat un cos més ample al sud i petits cossos al nord, mentre que a llevant s'hi ha afegit una terrassa de recent construcció. L'entrada principal es troba en aquesta façana est i ha quedat gairebé oculta sota la terrassa. És emmarcada amb llandes i brancals de pedra picada, igual com algunes de les finestres que trobem a les altres façanes. Tots els murs perimetrals de la casa han estat arrebossats amb ciment, cosa que no permet veure el tipus de parament ni l'evolució en diferents fases constructives d'aquest mas. El mur de ponent adopta a la base una forma lleugerament atalussada i és reforçada amb un contrafort.

A la part nord de la casa trobem diverses dependències que estan relacionades amb l'elaboració del vi: una premsa aixoplugada sota un porxo, així com diverses tines. A la dècada de 1950 s'hi va afegir una cisterna obrada amb totxo.

Observacions:

Altres denominacions: Mas Torrents

Informació facilitada pels propietaris

Història

Aquest mas és, probablement, d'origen medieval. Però no queda del tot clar si en un principi era conegut com a mas Torrents i posteriorment va adoptar el nom de Cerdà, hipòtesi força probable, o bé el Cerdà i el mas Torrents eren dues cases properes però diferents. El mas Torrents ja apareix entre els firmants del conveni amb Ramon de Peguera l'any 1368. El 1609 el mas Torrents de Vilamajor pertanyia a Bernat Martí, àlies Serdà. Uns anys més tard, el 1633, l'hereu era Joan Martí de Vilamajor, i el mas Torrents tenia aglevat un mas rònec, l'antic mas de les Alzines. El 1681 i 1683 el propietari era Isidre Martí, àlies Cerdà, que posseïa també els masos de les Alzines i de les Cases de Castellet, abans Argelaguet, de Gaià. Possiblement aquest segon mas correspon a l'actual Joanic.

Un segle més tard el mas Torrents ja no apareix, ni en el llibre de vàlues de la parròquia de 1760 ni en el cadastre de 1775. Sí que consta, en canvi, el Cerdà. És probable, doncs que el mas hagués acabat adoptant el sobrenom de l'antiga família dels Martí, que eren coneguts com a Cerdà. Aleshores el mas Cerdà pertanyia als Gironella de Berga. En aquesta època es va construir una altra casa, situada uns 400 m al sud, que fou coneguda com la Caseta Nova del Cerdà, i que al principi estava vinculada a la casa mare. El 1779 consta que la Casa Nova del Cerdà era habitada per Lucía Altarriba, filla de Francesc Altarriba (Carreté, 2010: 152).

Com la majoria de cases del pla de Vilamajor, al sector nord-est de Balsareny, el Cerdà va acabar sent una masoveria de l'Abellar, una gran masia situada en terme de Cornet, Sallent. Al segle XIX aquesta gran casa pairal tenia les masoveries d'Argelaguers, Joanic, les Claperoses, cal Panxeta, el Cerdà i les Torres de Vilamajor. Al llarg del segle XX aquestes finques es van anar venent i l'heretat de l'Abellar es va disgregar.

Cap a finals del segle XIX es va establir com a masover del Cerdà Josep Riera. Al cap d'un temps, possiblement el mateix Josep Riera, va comprar el mas Cerdà i la família hi va viure en les generacions successives. A la zona de l'entorn s'hi han instal·lat dependències d'una gran explotació agropecuària. Entorn de l'any 2000 al costat de l'antic mas s'hi ha aixecat de bell nou una casa de pedra que segueix l'estil tradicional.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 140, 152.

SERRA SALA, Joan M.; CARRETÉ PARERA, Ramon (2005). *Balsareny, ahir i avui*. Ajuntament de Balsareny, p. 135.

